

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15027940	IES As Insuas	Muros	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Lingua galega e literatura	3º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	6
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	13
4.2. Materiais e recursos didácticos	14
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	15
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	16
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	18
6. Medidas de atención á diversidade	18
7.1. Concreción dos elementos transversais	19
7.2. Actividades complementarias	20
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro	21
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	21
9. Outros apartados	23

1. Introducción

Esta programación didáctica resulta da implementación das modificacións introducidas nalgúns aspectos da ordenación e da organización das ensinanzas da etapa da educación secundaria obrigatoria tal como se recollen na Lei orgánica 3/2020, do 29 de decembro, que modifica a Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.

O Real Decreto 217/2022, do 29 de marzo, polo que se establecen a ordenación e as ensinanzas mínimas da educación secundaria obrigatoria establece a ordenación e as ensinanzas mínimas desta etapa e regula que as modificacións introducidas no currículo, a organización e os obxectivos desa etapa se implantarán para os cursos impares no curso escolar 2022/23, e para os cursos pares no curso escolar 2023/24.

Así mesmo, o currículo de aplicación na Comunidade Autónoma de Galicia no curso 2022/23 para os cursos pares das etapas educativas de educación secundaria obrigatoria será o establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

A programación foi elaborada seguindo as directrices que recolle a Resolución do 26 de maio de 2022, da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de educación infantil, educación primaria, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso académico 2022/23, nomeadamente no expreso no Capítulo IV (Educación Secundaria Obrigatoria) e mais do Artigo 41 (Programacións didácticas).

Deste xeito, segundo regula o Decreto 156/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo da educación secundaria obrigatoria na Comunidade Autónoma de Galicia, a presente programación desenvolve o currículo da materia Lingua Galega e Literatura en 3º ESO no centro educativo IES As Insuas.

Ademais tamén se segue o recollido no Real Decreto 984/2021, do 16 de novembro, polo que se regulan a avaliación e a promoción na Educación Primaria, así como a avaliación, a promoción e a titulación na Educación Secundaria Obrigatoria, o Bacharelato e a Formación Profesional; e na Orde do 25 de xaneiro de 2022 pola que se actualiza a normativa de avaliación nas ensinanzas de educación primaria, de educación secundaria obrigatoria e de bacharelato no sistema educativo de Galicia. E a partir de xaneiro de 2023 adaptouse ás modificacións recollidas na Orde do 27 de decembro de 2022 de modificación da Orde do 3 de maio de 2023 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2023/24 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.

E mantéñense, por precaución, algúns puntos derivados da situación especial no ensino tras a emerxencia sanitaria que provocara a Covid-19, desde marzo de 2020.

O IES As Insuas está situado en Serres, concello de Muros. Trátase dun centro que oferta só os catro niveis de ESO; no concello existe outro centro de E. Secundaria cunha oferta máis ampla. Este curso escolar 2022-2023 o número de alumnado segue a ser reducido (aínda que incrementou arredor dun 10% con respecto ao curso anterior).

Os alumnos e alumnas proveñen das localidades de Louro, Esteiro, Tal, Abelleira e Torea, parroquias todas elas de menor carácter urbano que a propia localidade de Muros.

Na práctica totalidade son rapaces e rapazas galego-falantes, aínda que nos últimos anos aparecen cada vez máis casos de castelán-falantes.

O departamento de Lingua Galega e Literatura no curso 2022-23 está constituído por dúas persoas, Ramón Blanco Fernández, con praza fixa (desde o curso 2019-20) no centro e actual xefe de estudos, e outra, Irene Ramos González, funcionaria de carreira en situación de permuta.

Irene Ramos González imparte todos os niveis da ESO.

Ramón Blanco Fernández imparte Ámbito Lingüístico e Social en 4º ESO (2º PDC); é xefe do departamento de Lingua Galega e Literatura.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Describir e apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e a realidade plurilingüe e pluricultural da Península Ibérica, analizando a orixe e o desenvolvemento sociohistórico das súas linguas (e, máis concretamente, a do portugués, catalán e éuscaro), e as características das principais variedades dialectais do galego, para favorecer a reflexión interlingüística, combater os estereotipos e prexuízos e valorar a devandita diversidade como fonte de riqueza cultural.	1-5	2-3				1-2		1-3
OBX2 - Comprender e interpretar textos orais e multimodais recollendo o sentido xeral e a información máis relevante, identificando o punto de vista e a intención do emisor e valorando a súa fiabilidade, a súa forma e o seu contido, para construír coñecemento, formar opinión e ampliar as posibilidades de gozo e de lecer.	2	2	1	2-3	4	3		
OBX3 - Producir textos orais e multimodais con coherencia e fluidez e co rexistro adecuado, atendendo ás convencións propias dos diferentes xéneros discursivos, e participar en interaccións orais con actitude cooperativa e respectuosa, tanto para construír coñecemento e establecer vínculos persoais como para intervir de maneira activa e informada en diferentes contextos sociais.	1-3-5	2	1	2-3		2	1	
OBX4 - Comprender, interpretar e valorar textos escritos, con sentido crítico e diferentes propósitos de lectura recoñecendo o sentido global e as ideas principais e secundarias, identificando a intención do emisor, reflexionando sobre o contido e a forma e avaliando a súa calidade e fiabilidade para dar resposta ás necesidades e aos intereses comunicativos diversos e para construír coñecemento.	2-3-5	2	4	1	4	3		
OBX5 - Producir textos escritos e multimodais coherentes, cohesionados, adecuados e coherentes atendendo ás convencións propias do xénero discursivo elixido, para construír coñecemento e para dar resposta de maneira informada, eficaz e creativa a demandas comunicativas concretas.	1-3-5		1	2-3	5	2		

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX6 - Seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes de maneira progresivamente autónoma, avaliando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e evitando os riscos de manipulación e desinformación, e integrala e transformala en coñecemento para comunicala desde un punto de vista crítico e persoal e, ao mesmo tempo, respectuoso coa propiedade intelectual.	3			1-2-3-4	4	2	3	
OBX7 - Seleccionar e ler de maneira autónoma obras diversas como fonte de pracer e coñecemento, configurando un itinerario lector que evolucione en canto á diversidade, complexidade e calidade das obras e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e para gozar da dimensión social da lectura.	1-4			3	1			1-2-3
OBX8 - Ler, interpretar e valorar obras ou fragmentos literarios do patrimonio galego, portugués e universal, utilizando unha metalinguaxe específica e mobilizando a experiencia biográfica e os coñecementos literarios e culturais que permitan establecer vínculos entre textos diversos e con outras manifestacións artísticas, para conformar un mapa cultural, ampliar as posibilidades de gozo da literatura e crear textos de intención literaria.	1-4					1		1-2-3-4
OBX9 - Mobilizar o coñecemento sobre a estrutura da lingua e os seus usos e reflexionar de maneira progresivamente autónoma sobre as eleccións lingüísticas e discursivas, coa terminoloxía axeitada, para desenvolver a conciencia lingüística, aumentar o repertorio comunicativo e mellorar as destrezas tanto de produción oral e escrita coma de recepción crítica.	1-2	2	1-2		5			
OBX10 - Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, da resolución dialogada dos conflitos e da igualdade de dereitos de todas as persoas, utilizando unha linguaxe non discriminatoria e desterrando os abusos a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz, senón tamén ético e democrático, da linguaxe.	1-5	3		3	3	1-2-3		

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Sociolingüística. Gramática I. Comunicación I	Diversidade lingüística. Galego e portugués. Catalán. Prexuízos lingüísticos. Bilingüismo e diglosia. Funcionamento do sistema lingüístico. Lingua oral e lingua escrita (sintaxe, léxico, pragmática). Unidade lingüísticas: son, escrita, palabra, orde, oracións. Xéneros discursivos. Exposición. Propiedades textuais. Xéneros do ámbito persoal, educativo e social.	30	34	X		
2	Literatura I. Gramática II. Comunicación II	Lectura autónoma. Autores galegos e lusófonos. Metalinguaxe. Vínculos entre lectura e realidade. Forma e función. Afixos. Formación de palabras. Relacións semánticas. Procesos de produción, comprensión e análise de textos.	30	36		X	
3	Literatura II. Gramática III. Comunicación III	Lectura guiada. Interpretación. Información sociohistórica e cultural. Dramatización e creación de textos. A coordinación. Sintaxe. Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos.	40	35			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Sociolingüística. Gramática I. Comunicación I	34

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais	PE	64

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - omprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade		
CA3.3 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Ler de maneira autónoma textos		
CA3.4 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Compartir a experiencia da lectura		
CA3.5 - Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise		
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	- Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos		
CA3.7 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria		
CA4.1 - Incorporar procedementos básicos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas (infinitivo persoal, dativo de solidariedade etc).	Incorporar procedementos básicos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo,		
CA4.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisar os textos propios		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer e valorar, a partir da explicación sobre o desenvolvemento histórico do galego e do portugués, as semellanzas e diferenzas entre as dúas linguas, identificando e contrastando algúns dos seus trazos morfolóxicos máis salientables e ampliando o repertorio léxico básico en lingua portuguesa.	Recoñecer e valorar, a partir da explicación sobre o desenvolvemento histórico do galego e do portugués, as semellanzas e diferenzas entre as dúas linguas.	TI	36
CA1.2 - Valorar a lingua catalá, analizando as súas características máis básicas para coñecer e comprender a realidade lingüística de España.	Valorar a lingua catalá		
CA1.3 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural e lingüística a partir da análise da diversidade lingüística do centro escolar e da contorna social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre linguas.	Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos		
CA1.4 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.	Elaborar traballos de investigación		
CA2.2 - Realizar exposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social e educativo axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	Realizar exposicións orais		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Análise da propia biografía e da diversidade lingüística do alumnado do centro e da localidade. - Desenvolvemento sociohistórico da lingua galega e portuguesa. - Desenvolvemento de nocións básicas do portugués. Semellanzas e diferenzas morfolóxicas entre o galego e o portugués. Ampliación do vocabulario de uso cotián. As relacións históricas e políticas entre Galicia e Portugal. - Valoración e comprensión das principais características do catalán e das súas variantes. - Desenvolvemento da reflexión sociolingüística. Exploración e rexeitamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, diglosia, préstamos, interferencias. - Elaboración de traballos de investigación relacionados coa diversidade lingüística. - Xéneros discursivos desde o punto de vista produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Secuencias textuais básicas, con especial atención ás expositivas. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que implican controversia co interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación).

Contidos

- Xéneros discursivos propios do ámbito educativo (explicación, exposición...).
- Xéneros discursivos propios do ámbito social. Redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital e riscos de desinformación, noticias falsas, manipulación e vulneración da privacidade na Rede. Análise da imaxe e dos elementos paratextuais dos textos
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Participación activa en actos culturais vinculados co circuíto literario e lector.
- Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropriación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e mostras do lusófono inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos, con especial atención ás lecturas que promovan a defensa do
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Diferenzas relevantes e interseccións entre a lingua oral e a lingua escrita atendendo a aspectos sintácticos, léxicos e pragmáticos.
- Recoñecemento da lingua como sistema e das súas unidades básicas tendo en conta os diferentes niveis: o son e sistema de escritura, as palabras (forma e significado) e a súa organización no discurso (orde das palabras, compoñentes das oracións ou conxio

UD	Título da UD	Duración
2	Literatura I. Gramática II. Comunicación II	36

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.4 - Comprender, valorar criticamente e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	- Comprender, valorar criticamente e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos	PE	60
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro axeitado.	Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos,		
CA2.6 - ocalizar, seleccionar e contrastar información de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura, adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	Localizar, seleccionar e contrastar información de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fonte		
CA3.1 - omprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valorar criticamente o contido e a forma de textos		
CA4.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor,		
CA2.3 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado	TI	40
CA2.7 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais con relación á procura e á comunicación da información, reflexionando sobre as posibles manipulacións presentes nas canles de transmisión da información.	Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais		
CA3.3 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Ler de maneira autónoma textos		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Compartir a experiencia da lectura		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e do contido do texto. - Produción oral formal: planificación e procura de información, textualización e revisión. Adecuación á audiencia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal. - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escucha activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Valoración da forma e do contido do texto. - Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións. - Alfabetización mediática e informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación. - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha selección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura. - Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible. - Participación activa en actos culturais vinculados co círculo literario e lector. - Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora. - Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. A apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. - Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. A coordinación. - Procedementos de adquisición e formación de palabras. Reflexión sobre as mudanzas no seu significado, as relacións semánticas entre palabras e os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto e do propósito comunicativo.

UD	Título da UD	Duración
3	Literatura II. Gramática III. Comunicación III	35

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma	PE	60
CA3.5 - Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise		
CA4.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas en distintos formatos.	Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados		
CA2.9 - Identificar e desterrar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Identificar e desterrar os usos discriminatorios da lingua	TI	40
CA2.10 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos procurando consensos, tanto no ámbito persoal coma no educativo e no social.	Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos		
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos		
CA3.7 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Identificación e uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación.
- Recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. Procedementos explicativos básicos. A aposición.
- Mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste, explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).
- Uso coherente das formas verbais nos textos. Recoñecemento e utilización do infinitivo flexionado e do futuro de subxuntivo. Contextos de uso.
- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de procesadores de texto e correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Os signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e mostras do lusófono inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos, con especial atención ás lecturas que promovan a defensa do
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Relación entre os esquemas semántico e sintáctico das oracións coordinadas. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramáticas, en formato físico ou electrónico, para obter información gramatical básica.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A metodoloxía tentará ser motivadora, que facilite a aplicación práctica no seu contorno. Realizaranse traballos e actividades individuais e en pequeno e gran grupo. Potenciaranse a participación, a comunicación, a lectura, a creación e estratexias de procura e tratamento de información así como a reflexión e o espírito crítico.

O alumnado debe coñecer en cada caso os obxectivos, contidos, criterios de avaliación sempre respectando os diferentes ritmos de aprendizaxe.

Polo tanto, á hora de planificar a aprendizaxe teremos en conta que:

¿ A organización interna dos contidos permita unha relación lóxica entre os seus elementos e unha presentación con terminoloxía accesible.

¿ As explicacións orais sexan significativas, apoiándose no libro de texto, en presentacións audiovisuais ou noutro material adicional.

¿ A documentación adicional que se proporcione debe contribuír á comprensión, á autonomía e facilitar a

aprendizaxe.

¿ As novas aprendizaxes estean axustadas ao nivel de desenvolvemento do alumno/a, evitando as desmotivacións ou o aburrimiento pola excesiva facilidade/dificultade das aprendizaxes. Preténdese unha aprendizaxe construtiva.

¿ As aprendizaxes de lingua se vexan como necesarias para aprendizaxes posteriores: o que aprendemos en lingua é útil.

¿ É preciso potenciar a práctica oral, traballando cos alumnos/as os recursos léxicos e expresivos, que fagan posible unha rica fluidez verbal.

¿ A lectura e a expresión escrita teñan un papel relevante ao servizo da competencia comunicativa.

¿ A adquisición de léxico incida na mellora da expresión oral e escrita.

¿ Dada a situación de diglosia que vivimos, cómpre fomentar actitudes positivas cara á lingua. Parte destas actitudes nacen do descoñecemento, polo que se procurará informar de todos os acontecementos relacionados coa lingua sobre todo nos medios de comunicación coa finalidade de formar un espírito crítico positivo partindo do coñecemento dos feitos.

¿ A coordinación con outros departamentos, sobre todo con aqueles cos que a materia está máis relacionada e comparte contidos, como é o de Lingua Castelá e Literatura, debe ser constante, coa finalidade de que o alumnado evite aprender os mesmos contidos repetidamente.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Ordenadores do programa Edixgal
Libro dixital en EDIXGAL
Caderno de papel
Páxina web da Real Academia Galega
Páxina web do Instituto da Lingua Galega
Páxina web da Secretaría Xeral de Política Lingüística
Biblioteca escolar

O departamento de Lingua Galega e Literatura dispón dun espazo físico específico para traballar, que comparte co departamento de Lingua Castelá e Literatura. Ten un ordenador de mesa con conexión a internet e material bibliográfico e audiovisual ao que só accede o profesorado: libros de texto, gramáticas, dicionarios, cadernos con actividades, DVD e CD relacionados con aspectos da materia. Tamén posúe o departamento dúas tabletas, dispositivos que comparte co departamento de Castelán.

Na Biblioteca a sección de Lingua Galega e Literatura está fornecida con abondoso material de lectura e consulta. Hai exemplares de todas as lecturas obrigatorias e optativas, e todos os anos se adquieren novidades que resulten interesantes para o alumnado. A Biblioteca está subscrita a Biblos.

Todas as aulas xerais do centro teñen pizarra dixital, canón e ordenador. As aulas de 1º e 2º de ESO xa contaban con ordenadores do programa Edixgal, e no curso pasado incrementouse a dotación ao introducir dito proxecto tamén nas aulas de 3º e 4º ESO.

O centro conta ademais cunha aula de informática con 17 postos de traballo, posúe cámara de fotos e vídeo e material para elaborar vídeos con croma. Nos últimos anos viñamos traballando coa plataforma Classroom e todo o alumnado tiña un enderezo electrónico co dominio @iesasinsuas que lle permitía acceder ás aulas virtuais, mais o ano pasado fixemos a transición á aula virtual do centro (proporcionada pola Consellería de Cultura, Educación e Universidade, realizada co sistema Moodle).

Valorando o criterio individual dos diferentes membros do departamento e considerando que o libro de texto é un material que será preciso complementar para desenvolver axeitadamente a nosa programación, en todos os niveis traballaremos co libro dixital en EDIXGAL, preferentemente co de Netex Smart, xa que o de Aula Planeta (que se viña empregando en 1º e 2º ESO nos cursos anteriores) non está dispoñible nalgúns cursos da plataforma.

O profesorado botará man, cando o considere oportuno, daqueles materiais e recursos de interese que sexan útiles para a materia:

¿ Publicacións que lle dean unha maior importancia á dimensión práctica (libros de actividades de reforzo e ampliación, obradoiros de lingua oral e escrita, de iniciación á escrita literaria...), xornais e revistas impresos ou dixitais.

¿ Medios audiovisuais e recursos TIC. Traballaremos coas referidas aulas virtuais.

¿ Textos específicos fotocopiados.

¿ Textos producidos polo propio alumnado.

¿ Dicionarios en papel e virtuais.

Como material complementario, de consulta, libros de texto dispoñibles no centro de cursos recentes: Lingua galega e literatura 1º ESO, Xerais (2015), Lingua galega e literatura 2º ESO, Xerais (2016), Lingua galega e literatura 3º ESO, Anaya (2015), Lingua galega e literatura 4º ESO, Anaya (2016).

.....

As lecturas propostas polo Departamento de Lingua Galega e Literatura do IES AS Insuas para o curso 2023-2024 relaciónanse a continuación. As modificacións que sufra esta escolma inicial recolleranse na memoria final.

LECTURAS 3ºESO OBRIGATORIAS

1ª avaliación

Costas, Leticia. O corazón de Xúpiter. Fóra de Xogo, Xerais.

2ª avaliación

Mejuto Eva, Memoria do silencio. Fóra de xogo. Xerais.

3ª avaliación

Fernández Paz, Agustín. Corredores de sombra. Fóra de Xogo, Xerais.

Optativas

Cajaraville, Héctor. A caixiña dos rancos. Fóra de Xogo, Xerais.

Fernández Paz, Agustín. A neve interminable. Fóra de Xogo, Xerais.

Corredores de sombra. Fóra de Xogo, Xerais.

Moreno, Mª Victoria. Anagnórise. Galaxia / Biblioteca Galega 120, La Voz de Galicia.

Alonso, Fran. Poetízate. Fóra de Xogo, Xerais.

Cartas de amor. Xerais.

Villar, Domingo. Ollos de auga. Galaxia.

A praia dos afogados. Galaxia.

Reigosa, Carlos. A soidade do asasino. Fóra de Xogo, Xerais.

Negro, Carlos. Aplicación instantánea. Fóra de Xogo, Xerais.

Penúltimas tendencias. Fóra de Xogo, Xerais.

Aneiros, Rosa. Ámote Leo A. Xerais (varios vols.).

Aleixandre, Marilar. A banda sen futuro. Fóra de Xogo, Xerais.

Leira, Rocío. Tres catorce dezaseis. Fóra de Xogo, Xerais.

Solar, María. As meigas de Lupa. Fóra de Xogo, Xerais.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Trátase de averiguar cal é o grao de desenvolvemento das competencias básicas e establecer así a situación de partida do grupo e a individual. Contará coas seguintes actividades:

a) Comunicación escrita. Ler e escribir. Lectura, comprensión e produción de textos. Presentándolles diferentes textos trataremos de establecer a competencia lectora do alumnado (entoación, ritmo, pausas, velocidade...), a súa capacidade de comprensión (nunha breve exposición debe expoñer as ideas de cada un dos textos) e o seu grao de dificultade para redactar un texto coa coherencia, cohesión, adecuación e gramaticalidade adecuadas ao seu nivel.

b) Comunicación oral: escoitar e falar. Aínda que xa fixemos unha pequena aproximación á súa competencia oral na

proba de comprensión, pode valorarse de xeito máis preciso esta destreza planificando unha interacción na que se adxudique a cada alumno/a un papel.

c) Funcionamento da Lingua, Lingua e Sociedade e Educación Literaria. O grao de coñecemento dos contidos relacionados con estes bloques non nos parece fundamental na avaliación inicial da materia.

INSTRUMENTOS E PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

1. Observación sistemática, do traballo individual e en grupo, traballo na casa, intervencións na aula, a actitude na aula, a disposición cara á materia e ao material escolar, o respecto polos demais, a superación persoal, o interese por respectar os prazos dados para os traballos, a participación e colaboración nas actividades que se organicen... Contarán con valoración negativa as actitudes de desprezo, minusvaloración ou prexuízo cara á lingua.

2. Elaboración de cadernos de clase nos que deben aparecer tanto os apuntamentos tomados na aula como os exercicios realizados.

3. Análise dos traballos individuais e en grupo, preferentemente en formato audiovisual: comentarios de textos, presentacións, traballos monográficos, textos de creación, fichas específicas, resumos, esquemas etc.

4. Rúbricas que lle faciliten ao alumnado a autoavaliación no proceso de producir e aprender.

5. Valoración das probas escritas ou orais de carácter sumativo.

O profesorado levará rexistro das evidencias da aprendizaxe do alumnado no libro de profesorado dixital ou en formato papel, así como no contorno dixital da aula virtual e mais de Edixgal.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	30	30	40	100
Proba escrita	64	60	60	61
Táboa de indicadores	36	40	40	39

Criterios de cualificación:

Os criterios de avaliación seguen estritamente o currículo vixente para a materia de Lingua Galega e Literatura na ESO establecido no Decreto 156/2022.

Os criterios de avaliación e promoción establecidos polo Real Decreto 984/2021 adáptanse agora á nova normativa expresa na Orde do 25 de xaneiro de 2022 pola que se actualiza a normativa de avaliación nas ensinanzas de educación primaria, de educación secundaria obrigatoria e de bacharelato no sistema educativo de Galicia.

E a partir de xaneiro de 2023 esta programación adaptouse ás modificacións recollidas na Orde do 27 de decembro de 2022 de modificación da Orde do 3 de maio de 2023 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2023/24 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.

Os criterios de cualificación son os seguintes:

Avaliación parcial trimestral

Probas obxectivas (60%).

As probas obxectivas. Haberá dous exames como mínimo en cada trimestre. Algún deles poderá ser oral (50%).
Traballos ou probas da lectura (10%).

Neste apartado é preciso acadar unha nota mínima de 3'5 puntos.

Actividade cotiá e portfolio (40%).

-O caderno de traballo (5%). Deberá presentarse co nome do alumno/a e da materia; estar organizado por unidades

ou contidos; todas as actividades estarán identificadas (título e, se fose o caso, número e páxina); as correccións das actividades estarán destacadas e estarán anotados os contidos que o/a docente indique dos proxectados ou expostos nos taboleiros da aula.

Seguindo os acordos acadados para o Tratamento Integrado de Linguas (TIL), preferentemente empregarase a carpeta de linguas (unha carpeta de aneis para todas as materias lingüísticas), salvo que o/a docente en cuestión vexa máis operativo o uso do caderno tradicional, sobre todo nos niveis inferiores ou no alumnado con máis dificultades.

-Traballo e participación na clase (15%). Dispor do material preciso para as actividades (caderno, libro, material adicional: libro de texto, de lectura, fichas); seguir axeitadamente as pautas que recibe; expresarse en lingua galega, coa maior corrección posible; respectar o funcionamento da clase (evitar comentarios improcedentes, interrupcións); respectar as compañeiras e compañeiros; coidar o material da aula (mesa, cadeira, ordenador...); rematar tarefas, exercicios ou actividades, ler, visualizar, procurar informacións, revisar as explicacións; amosar interese e participar activamente con preguntas oportunas etc.

-Portfolio. Os traballos escritos ou orais elaborados seguindo as pautas indicadas pola profesora (textos de creación, comentarios de textos, exposicións...) (20%). Será responsabilidade do alumnado a custodia e conservación do portfolio.

Avaliación final

A avaliación final (ordinaria) de xuño contemplará a media ponderada das cualificacións das tres avaliacións parciais (30% a primeira, 30% a segunda e 40% a terceira).

En calquera caso, para superar a materia deberá acadarse un 5.

Observacións:

1. Na produción de textos orais e escritos dos alumnos avaliarase: o rexistro axeitado, a expresión correcta de acordo coas normas ortográficas, morfolóxicas e léxicas das lingua galega, así como coas propiedades textuais de coherencia, cohesión e adecuación. Os erros gramaticais poderán diminuír a puntuación entre 0'05 (acentuación errada, confusión b/v...) e 0'1 (uso de y/j, tempos verbais compostos, mala colocación do pronome, castelanismos léxicos graves...), ata un máximo de -2 puntos.

2. Todas as probas e actividades propostas terán indicada a puntuación que corresponda de acordo ás pautas que determinará en cada momento o/a docente.

3. Non se repetirán probas nos casos de non asistencia, agás en circunstancias excepcionais como enfermidade debidamente xustificada.

4. O/a docente indicará as tarefas e/ou probas que haxa que recuperar, atendendo aos ritmos de desenvolvemento do grupo. O alumnado será informado das decisións adoptadas a este respecto coa suficiente antelación.

5. Debido a que a nota final de cada avaliación debe ser un número enteiro, aplicarase un redondeo que só será cara arriba a partir de cinco décimas (incluídas).

6. Calquera actividade e/ou proba na que se teña copiado terá como consecuencia inmediata a non valoración da mesma e a obriga de repetila.

7. O alumnado pode ler por trimestre dous libros voluntarios, sempre e cando teña lido o obrigatorio. As lecturas voluntarias sumaranse a partir de que o alumno/a teña acadado unha nota mínima de 3'5 na avaliación. O/a docente indicará cal será o procedemento para avaliar estas lecturas, dependendo de cada libro. Cada lectura voluntaria pode sumar ata 0'5 puntos.

8. Como alternativa ás lecturas voluntarias, os/as estudantes que teñan interese, poderán levar a cabo un traballo de investigación académica dirixido polo/a docente. Sumaríase aos do portfolio, pero terá maior extensión e profundidade. Podería sumar, polo tanto, ata 1 punto extra, sempre tamén que a nota mínima xa fose de 3'5 na avaliación.

Criterios de recuperación:

O alumnado cuxa media global das tres avaliacións parciais sexa previsiblemente inferior a 5 puntos. Deberá realizar actividades de apoio, reforzo e recuperación. As partes sen superar traballaranse a través de tarefas de expresión e comprensión escrita, de coñecemento da lingua e de educación literaria. En ditas tarefas valoraranse: a presentación adecuada, precisión terminolóxica, uso correcto dos procedementos de coherencia e cohesión e corrección ortográfica. Ademais, teranse en conta a orixinalidade, a creatividade e a creación persoal das tarefas que impliquen a elaboración de textos (orais/escritos) persoais. As tarefas serán avaliadas a través de táboas de rexistro, listas de control e/ou rúbricas de avaliación. Coas cualificacións das mesmas recalcularase a nota de cada avaliación parcial que non fose previamente superada, e farase unha nova media aritmética das tres (con idéntico peso).

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Para a avaliación das materias pendentes este departamento contempla:

¿ Na 1ª e na 2ª avaliación o alumno realizará unha proba escrita parcial. Na 3ª avaliación realizará algunha tarefa de redacción. A previsión é que se fagan dúas probas ao longo do curso, independentemente dunha proba final que poida ter lugar antes de finalizar o mes de maio (segundo o calendario escolar 2023-2024) ou a partir do 6 xuño (segundo a máis recente actualización normativa referente á avaliación), para recuperar as materias pendentes.

¿ Informar ao alumnado e ás familias ao comezo de curso dos contidos que se avaliarán en cada proba e do calendario das probas que establece o centro. Os contidos coincidirán cos mínimos esixibles contemplados para cada nivel na programación do departamento.

¿ Entregar material (fichas, libros de texto, exercicios, modelos de probas, actividades na aula virtual e en Edixgal...) que lles axuden a preparar a materia. Facilitaráselle ao alumno boletíns con exercicios, modelos de probas, e actividades na aula virtual e en Edixgal que lle axuden a preparar a materia.

¿ Manter contactos habituais, presenciais ou telemáticos, para dar indicacións (datas etc.) e resolver posibles dúbidas. O profesorado estará a disposición do alumnado sempre que este o solicite. A evolución do alumnado con materia pendente será observada polo profesorado que lle imparta clase no curso actual, baixo a coordinación do xefe de departamento.

¿ Informar ás familias sobre os resultados de cada unha destas probas.

A nota final será a media dos dous parciais; sempre e cando en ningunha das probas escritas se obteña menos de 3,5. Aquel alumnado que teña unha nota igual ou superior a cinco puntos terá unha avaliación final positiva. No caso de que nalgunha das probas escritas se teña menos dun 3,5, terá que examinarse na proba final de curso. No entanto, a entrega dos boletíns e das tarefas requiridas poderá ser tida en conta para incrementar a cualificación.

Segundo a Orde do 25 de xaneiro de 2022, fállicitaráselle ao alumno a posibilidade de realizar unha proba final (a xeito de extraordinaria) no mes de xuño. Mais se o alumnado supera a materia pendente coas probas parciais citadas non se examinará na proba final.

6. Medidas de atención á diversidade

A atención á diversidade, tal e como regula o DECRETO 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia, abórdase a través das seguintes medidas:

1. Medidas organizativas de centro:

¿ Desdobres, sempre que sexa posible, en todos os grupos da ESO.

¿ Reforzo de Linguas, exención de Francés en 1º e 2º ESO.

¿ Xestión da facilitación da conectividade virtual de todo o alumnado.

2. Medidas ordinarias:

¿ Flexibilización nos contidos.

¿ Modificación de actividades en canto á súa complexidade.

¿ Actividades de reforzo, recuperación ou ampliación que poidan realizar individualmente ou en grupo.

¿ Tarefas complementarias que inciden nas habituais carencias que presenta o alumnado nesta etapa educativa e que axudan a reforzar os coñecementos xa adquiridos en cursos anteriores.

¿ Variación na composición dos grupos de traballo para conseguir axuda de compañeiros/as; en traballos individuais seguimento máis de perto para axudarlles nos atrancos.

¿ Emprego de material adecuado ás diferentes necesidades.

3. Medidas extraordinarias:

¿ Reforzo educativo coa profesora de Pedagogía Terapéutica fóra da aula.

¿ Reforzo educativo na aula co profesorado ordinario de Lingua Galega e Literatura.

¿ Posible adaptación curricular (a unha persoa en 1º ESO, en estudo).

¿ Exención na materia Lingua Galega e Literatura (actualmente hai unha persoa exenta en cada nivel).

¿ Programa de Diversificación Curricular en 3º ESO (1º PDC).

¿ Proxecto PROA, dentro do Plan Recupera (unha docente adxudicada).

Na memoria final de curso especificaremos máis polo miúdo todas as medidas que se implementen logo de detectar novas necesidades educativas do alumnado e de poñelas en común nas pertinentes avaliacións (especialmente na inicial).

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3
ET.1 - Comprensión lectora	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita	X	X	X
ET.3 - Comunicación audiovisual		X	X
ET.4 - Competencia dixital	X	X	X
ET.5 - Emprendemento social e empresarial			X
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico	X	X	
ET.7 - Educación emocional e en valores	X	X	X
ET.8 - Igualdade de xénero	X	X	X
ET.9 - Creatividade		X	X

Observacións:

A materia de Lingua Galega e Literatura, pola amplitude temática e ideolóxica que lle é inherente, resulta un medio idóneo para o tratamento da educación en valores, que, por outro lado, xa está presente no currículo nas competencias básicas. Os obxectivos son:

- ¿ Recoñecer e rexeitar, con actitude crítica, condutas de discriminación sexual.
- ¿ Potenciar a igualdade efectiva entre homes e mulleres.
- ¿ Promover condutas de tolerancia, non violencia, solidariedade.
- ¿ Indicar hábitos favorables para a saúde. Este curso segue a ter gran importancia este cometido ante a experiencia da pandemia da Covid-19.
- ¿ Fomentar condutas responsables de consumo.
- ¿ Tomar conciencia da sexualidade como unha condición propia con condicións sociais e fomentar a tolerancia e o respecto pola condición persoal de cadaquén.
- ¿ Identificar e analizar problemas que afectan ao medio ambiente e desenvolver actitudes positivas.
- ¿ Concienciar de condutas axeitadas relacionadas coa educación vial.

Dende o departamento a transversalidade está presente:

- ¿ na selección de textos que traballamos (literarios, dos medios de comunicación),
- ¿ no material que lle presentamos ao alumnado,
- ¿ na proposta de actividades que facemos,
- ¿ na participación en actividades organizadas por outros departamentos, especialmente o de Actividades Complementarias e Extraescolares e outras entidades do noso contorno, para conmemorar acontecementos relacionados cos valores transversais na educación.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Cinema - Teatro - Concertos	Asistencia á proxección de películas, representacións teatrais, sesións de contacontos, concertos... que sexan de interese para esta materia.	X		
Visitas culturais	Visitas culturais: museos, vilas... (en colaboración co departamento de Xeografía e Historia, para maior aproveitamento didáctico).	X		
Rutas literarias	Rutas literarias (coorganizadas co departamento de Lingua Castelá, para maior aproveitamento didáctico).		X	
Encontros	Encontros con escritores/as galegos/as relacionados/as coas obras de lectura.		X	
Charlas	Charlas ou obradoiros orientados á superación de prexuízos cara á lingua.			X
Obradoiros	Obradoiros de creación literaria e obradoiros de música: coplas, regueifas... (en colaboración co departamento de Música, para maior aproveitamento didáctico).			X

Observacións:

OBXECTIVOS

- ¿ Reforzar e motivar a aprendizaxe da materia.
- ¿ Potenciar a relación da materia co contexto social.
- ¿ Valorar o patrimonio artístico e cultural galego.
- ¿ Darlle a coñecer ao alumnado todo tipo de manifestacións culturais en galego (teatro, música, cine etc.).
- ¿ Relacionar o alumnado con ámbitos culturais en galego que denoten prestixio e modernidade.
- ¿ Mostrar a utilidade da lingua achegando unha visión máis ampla.
- ¿ Potenciar a creativa do alumnado na lingua galega.

ACTIVIDADES CON OUTROS DEPARTAMENTOS

¿ Colaboración con actividades que organice o centro, calquera departamento (en especial os de Lingua Castelá, Biblioteca, Francés, Inglés, Xeografía e Historia, Orientación e mais o EDLG) e institucións ou entidades do noso contorno.

Na memoria final do curso concretaremos as actividades realizadas polo miúdo. Como fito importante queremos lembrar que desde o curso pasado se instaurou oficialmente por primeira vez a celebración do Día de Rosalía (celebrábase o 23 de febreiro de 2023).

Evidentemente, o desenvolvemento das actividades estará supeditado ás condicións sanitarias de cada momento, tendo en conta a evolución da pandemia da Covid-19.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
-Grao de consecución dos obxectivos.
-O cumprimento da temporalización.
-Eficacia das actividades de reforzo, avaliación e recuperación.
Metodoloxía empregada
-Resultados de aprendizaxe acadados.
-Adecuación da metodoloxía.
-Cumprimento dos acordos.
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
-Idoneidade dos materiais e recursos.
Medidas de atención á diversidade
-Adaptación ás características dos grupos: dificultades e necesidades atopadas.

Descrición:

Este proceso de avaliación ha de ser continuo.

A avaliación será mensual (reunións do persoal do departamento), trimestral (en cada avaliación) e anual (ao rematar o curso). Os resultados extraeranse das reunións de departamento, da autoavaliación das docentes, da enquisa (elaborada polo xefe de departamento) que cobre o alumnado na fin do curso. Cando sexa necesario, logo da análise dos resultados, levaranse a cabo os cambios precisos que se farán constar nas actas de departamento e na memoria final de curso, que recollerá ademais as propostas de mellora para o curso seguinte.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Para a elaboración da programación didáctica partiuse do seguimento das directrices establecidas pola Comisión de Coordinación Pedagóxica (CCP). Alén diso, tivéronse en conta as propostas de mellora existentes na memoria do curso anterior.

A estrutura da PD inclúe os apartados que recolle a Resolución do 26 de maio de 2022 que se expresan a seguir:

- Introdución
- Obxectivos e a súa contribución ao desenvolvemento das competencias
- Relación de unidades didácticas coa súa secuencia e temporalización, e que conteñen a parte do currículo da materia que se traballou e a relación dos instrumentos de avaliación.
- Metodoloxía, coas concrecións metodolóxicas e os materiais e recursos didácticos
- A avaliación, que refire o procedemento para a avaliación inicial, os criterios de cualificación coa indicación do mínimo de consecución para superar a materia

- Medidas de atención á diversidade
- A concreción dos elementos transversais
- As actividades complementarias
- A práctica docente, que inclúe o procedemento para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro e o procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora da propia programación didáctica.

En previsión de calquera circunstancia imprevista, tipo COVID ou outras, achegaríase unha addenda coas correspondentes modificacións, basicamente en canto a modificación da metodoloxía e dos indicadores de logro mínimos por se fose necesaria unha atención virtual do alumnado.

Rematado o curso, para proceder a unha avaliación, revisión e propostas de mellora da PD, débense considerar os seguintes apartados:

- A programación entregouse no prazo establecido normativamente.
- O desenvolvemento da programación didáctica foi analizado e revisado na última reunión de departamento de cada trimestre.
- Valorouse o grao de cumprimento da secuenciación e temporalización das respectivas unidades didácticas, e se o seu deseño se axustou aos distintos elementos do currículo.
- Valorouse a metodoloxía seguida e se os materiais e recursos didácticos empregados deron os resultados previstos.
- En canto á avaliación, analizouse se o deseño das probas de avaliación inicial e os mecanismos para a súa realización foron os adecuados.
- Así mesmo, valorouse se os criterios de avaliación, tanto os establecidos para as distintas recuperacións de probas ou avaliacións como os seguidos para a avaliación final foron os axeitados.
- Revisáronse as medidas adoptadas a respecto do alumnado NEAE presente nas aulas.
- Valorouse a pertinencia dos distintos elementos transversais e o grao de cumprimento e participación en actividades complementarias.
- Analizouse se os mecanismos de información ás familias estaban dando os resultados previstos e se foron útiles e axeitados.
- Incluíuse a avaliación da práctica docente e da propia PD.
- Para a elaboración da programación didáctica partiuse do seguimento das directrices establecidas pola Comisión de Coordinación Pedagóxica (CCP). Tamén se tiveron en conta as propostas existentes na memoria do curso anterior.

Para levar a cabo esta análise e comprobación da adecuada aplicación da PD, elaboráronse os seguintes indicadores de logro, que deberán ir acompañados das correspondentes puntuacións nunha táboa de 1 a 5.

1. Consegue acadar o grao de cumprimento dos obxectivos didácticos propostos, co correspondente desenvolvemento das competencias clave.
2. A secuenciación das UD propostas foi a axeitada, así como o número delas e a súa distribución cronolóxica.
3. As concrecións metodolóxicas e os materiais e recursos didácticos utilizados axustáronse aos fins perseguidos.
4. Os criterios de avaliación foron ben aplicados.
5. Os instrumentos de avaliación foron os adecuados.
6. Os mínimos de consecución para cada criterio de avaliación estiveron ben establecidos.
7. Atendeuse debidamente a diversidade do alumnado (seguindo os protocolos de actuación correspondentes).
8. Atendéronse suficientemente os contidos transversais e as actividades complementarias.
9. A materia contribuíu aos distintos plans do centro: PLC, Plan lector, TIC, Convivencia....
10. Realizouse un seguimento regular da PD por parte do departamento.
11. Avaliouse o cumprimento da PD aplicando unha escala de 1 a 5 .
12. Establecéronse propostas para emendar as deficiencias observadas na aplicación da PD.
13. Estas propostas foron incluídas na memoria final do departamento.

Na acta da última reunión do departamento recolleranse todas as modificacións ou adaptacións feitas ao longo do curso e as propostas de mellora suxeridas. Todos estes datos incluíranse, ademais, na memoria final do departamento para seren tidas en conta na PD do próximo curso; tamén serán transmitidas e expostas, se for o caso, na primeira reunión da Comisión de Coordinación Pedagóxica.

Por último, convén sinalar que todos os membros do departamento didáctico realizarán a necesaria actualización para poderen elaborar e facer o correspondente seguimento da PD a través da aplicación PROENS.

9. Outros apartados

1. .